Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 766/2021vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen yrittäjien koronatuista rajoitusten jatkuessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ritva Elomaan/ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 766/2021 vp:

> Aikooko hallitus turvata koronaepidemian seurauksena kärsineiden yritysten toiminnan jatkuvuuden uuden tukipaketin avulla,
>
> miten hallitus aikoo varmistaa, että mahdolliset yritystuet ovat riittävällä tasolla ja
>
> miten mahdolliset yritystuet kohdennetaan niin, että tuet päätyvät niitä eniten tarvitseville yrityksille?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut hallituksen esityksen yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain muuttamisesta, jolla tavoitellaan juuri kysymyksessä esitettyjä vaikutuksia. Lain tavoitteena on koronapandemian hallintaan liittyvistä kielto- ja rajoitustoimista kärsineiden yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen COVID-19 -pandemian aiheuttamassa vaikeassa tilanteessa sekä konkurssiin ajautuvien yritysten määrän vähentäminen järjestämällä yrityksille lisäaikaa toiminnan ja kustannusten sopeuttamiseen. Lain mukaisten tukien hakukaudet alkaisivat maaliskuusta 2022 lukien. Jo edellisellä kustannustukikierroksella kohdennettiin tuet nimenomaan erilaisista rajoitustoimista kärsiville toimialoille.

Hallituksen esityksessä (HE XX/2022) ehdotetaan muutettavaksi yritysten määräaikaisesta kustannustuen annetun lain 5 a §:ää (sulkemiskorvaus) ja 5 e §:ää (matkailu- ja ravintola-alan sekä tapahtuma-alan yritysten ja liiketoimintarajoitusten alaisten yritysten kustannustuki). Sulkemiskorvauksella kompensoidaan koronapandemian hallintaan liittyvien sulkemismääräysten ja yleisötilaisuuksien kieltämisen aiheuttamia vahinkoja yritystoiminnalle, kustannustuella kompensoidaan lievempien rajoitusten kielteisiä vaikutuksia rajoituksista kärsiville toimialoille ja yrityksille. Yksittäisiä sulkemis-, kielto- tai rajoitusmääräyksien kompensaatiosta ei säädettäisi tapauskohtaisesti rajoitusmääräysten suuren määrän ja vaihtelevan sisällön vuoksi, vaan kyseessä olisi yleistasoinen lakiin tai viranomaispäätökseen liittyvä toimi, jonka hakija osoittaisi. Valtiokonttori toimisi asiassa valtionapuviranomaisena.

Lain 5 a § koskisi alle 50 työntekijän yrityksiä. Tätä suurempia yrityksiä koskeva lainmuutos edellyttää EU:n komission hyväksynnän, jonka valmistelua jatketaan tämän HE:n rinnalla. Isoja yrityksiä koskeva muutosehdotus tuodaan eduskuntaan, kun komission kanta on saatu.

Lain 5 a §:n sulkemiskorvausta koskevia säännöksiä muutetaan vastaamaan COVID19-pandemian hallintaan liittyvien rajoitustoimien muuttunutta oikeudellista pohjaa mukaan lukien yleisötilaisuuksien kieltäminen sekä koronapassia koskeva sääntely.

Tukikelpoisia olisivat yritykset, joiden tilat ovat kokonaan tai merkittävältä osiltaan suljettu tai joiden järjestämä yleisötilaisuus on kielletty pandemian hallintaan liittyvän lain säädöksen tai viranomaismääräyksen johdosta. Samoin kieltoon rinnastettaisiin rajoitus, jonka johdosta tilaisuuden järjestäminen muuttuisi ilmeisen mahdottomaksi.

Muista rajoituksista kärsineiden toimialojen ja yritysten korvauksia koskevaa 5 e §:ää muutetaan vastaamaan uusien ja jatkettujen rajoitusten aiheuttamaa kompensaatiotarvetta. Pykälän aikamääreet muutettaisiin uutta tilannetta vastaaviksi, tukikausi olisi 1.12.2021-28.2.2022 vertailukauden ollessa vastaava ajankohta kahden vuoden takaa ajalta ennen pandemiaa. Laki vastaisi muutoin pääosin voimassaolevan lain (1062/2021, HE 207/2021) sisältöä. Uusille yrityksille mahdollistetaan tuen hakeminen käyttämällä myöhempää, pandemian ajan vertailukautta. Omavastuuta ja liikevaihdon alenemaa koskeva prosentti laskettaisiin 30 prosentista 25 prosenttiin. Tukien suuruudet vastaisivat määrältään ja menettelyltään pitkälle nykyisiä säännöksiä. Korvausten yhteenlaskettu yrityskohtainen maksimi olisi 2,3 miljoonaa euroa.

Arvio kustannustuen kuudennen kierroksen budjetointitarpeesta on seuraava: pienten yritysten sulkemiskorvaus 130 miljoonaa euroa kuukaudessa, kustannustuki 101 miljoonaa euroa. Suurten yritysten sulkemiskorvauksen osalta arvio on 10 miljoonaa euroa kuukaudessa. Koska sulkemiset eivät ole kaikkialla toteutuneet täysimääräisinä eivätkä myöskään koske koko tukikautta, ja tukitarpeissa voi olla päällekkäisyyttä eri tukimuotojen suhteen, toteutuma saattaa jäädä tässä arvioitua pienemmäksi. Kokonaiskustannusarvio tarvittavasta määrärahasta on 200 miljoonaa euroa.

Koronatukien vaikuttavuudesta on käynnissä pitkäkestoinen arviointi. BKT on kasvanut vuoden 2021 lopulla merkittävästi, samoin konkurssien määrä 2021 ei näyttäisi ylittäneen vuoden 2019 tasoa, jolloin tukien ajoitus ja suuruus vaikuttavat suhteellisen onnistuneilta. Parempi varmuus saadaan vasta myöhemmin kansantalouden tilannetta koskevien tietojen päivittyessä mm. Tilastokeskuksessa. Pandemiatilanteen pitkittyessä on ilmennyt, että yritysten sopeutumismahdollisuuksissa voi edelleen olla merkittäviä toimialakohtaisia eroja, joiden vuoksi erityisesti rajoitustoimien kompensointia on edelleen pidettävä perusteltuna (TaVM 33/2021).

Kaikkiin koronatukiin vaikuttaa EU:n valtiontukipoikkeusten kesto, joka on 30.6.2022 saakka. Mahdolliset jatkotoimet kuten tapahtumatakuun valmistelu ovat riippuvaisia tämän takarajan mahdollisesta jatkamisesta.

Alla on lueteltu koronakriisin takia myönnettyjä suoria yritystukia.

- 2920 milj., suorat TEM-tuet yhteensä

  Tämän lisäksi yrityksille on myönnetty vastikkeellista tukea (lainat) ja pienennetty työnantajamaksuja 1500 milj. ja lomautuksen omavastuupäivä 182 milj.

Summa koostuu mm. seuraavista tuista:

- 994,4 milj. Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin liiketoiminnan kehittämisavustukset häiriötilanteessa
- 335,4 milj. ELY-keskusten yritysten kehittämisavustus koronavirusepidemiasta aiheutuneissa markkina- ja tuotantohäiriöissä
- 228 milj. Yksinyrittäjien työmarkkinatuki
- 94 milj. Yksinyrittäjien valtionavustus
- 127 milj. Tuki ravintola-alan yrityksille
- 937,5 milj. Valtiokonttorin myöntämät tuet (kustannustuki 1.-5., sulkemiskorvaus, tapahtumatakuu)
- 52,7 milj. Maaseudun yritykset, maatalouden alkutuotanto ja kalatalous (väliaikaiset koronatuet)
- 61,1 milj. Lasti- ja matkustaja-alusvarustamojen liikennöinti
- 7 milj. Miehistötukilain väliaikainen muutos (1.1.21-31.12.21)
- 7,5 milj. Journalismin tukeminen
- 1,4 milj. Avustukset urheiluliigaseuroille (OKM)

Helsingissä 17.2.2022

Elinkeinoministeri Mika Lintilä

VN/2010/2022-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Lintilä Mika 912205413

2022-02-21